Sorani

Sorani[2] (سۆرانی, *Soranî*; är en kurdisk dialekt inom den iranska språkgruppen.[2] Den talas i Irak, huvudsakligen i Irakiska Kurdistan, samt i provinserna Kurdistan, Kermanshah och Västazarbaijan i nordvästra Iran. Sorani är ett av de två officiella språken i Irak, tillsammans med arabiska, och refereras i politiska dokument som "kurdiska". Det benämns felaktigt som **sydkurdiska** på svenska, alternativt som **centralkurdiska**.

Termen *sorani*, efter namnet på forna Soran-emiratet, används speciellt för att referera till en skriven standardiserad form av centralkurdiskan skriven i en särskild form av perso-arabiska alfabetet som skapades på 1920-talet by Se'îd Kaban Sidqî och Taufiq Wahby.[3] Enligt David Neil MacKenzie, är den skrivna standardiserade versionen av centralkurdiskan baserad på Sulaymaniyah-dialekten och influerad fonologiskt av Pîjdar- och Mukriyanî-dialekterna.

Innehåll

Historia
Alfabet
Demografi
Dialekter
Som ett officiellt språk
Grammatiska drag
Se även
Referenser
Externa länkar

Historia

Osmanska riket skapade en gymnasieskola (Rushdiye) i Sulaymaniyah, där de utexaminerade kunde åka med Istanbul för att fortsätta sina studier där. Detta tillät sorani, som talades i Sulaymaniyah, att successivt ersätta Hewrami-dialekten som det litterära språket.

Sorani

centralkurdiska, sydkurdiska

سۆرانی، کوردیی ناوەندی

Talas i	Iran Irak
Region	Mellanöstern
Antal talare	Okänd siffra i Iran[1]
Språkfamilj	Indoeuropeiska ▪ Indoiranska ▪ Iranska ▪ Nordvästiranska ▪ Kurdiska ▪ **Sorani**
Dialekter	Mukriyani (Mukriyanî) Ardalani (Erdelanî) Garmyani (Germyanî) Hawleri (Hewlêrî) Babani (Babanî) Jafi (Cafî)
Skriftsystem	**Huvudsakligen:** Sorani alfabetet (Perso-Arabisk skrift; används mest i Iraq och Iran) Hawar alfabetet (Latinsk skrift)
	Officiell status
Officiellt språk i	Irak
	Språkkoder
ISO 639-3	ckb

Geografisk utbredning av kurdiska och andra iranska språk som talas av kurder

Sen Baathregimens fall i Irak, har det funnits fler möjligheter att publicera verk i det kurdiska språket i Irak än i något annat land i världen på sistone.[4] Som resultat har centralkurdiska blivit den dominerande skrivna formen av kurdiska.[5]

- [ ] Nordkurdiska
- [ ] Centralkurdiska
- [ ] Sydkurdiska
- [ ] Zazaki
- [ ] Gorani
- [ ] blandad

Alfabet

Centralkurdiska skrivs vanligtvis med en modifierad variant av perso-arabisk skrift; till skillnad från den andra kurdiska dialekten, nordkurdiska som vanligtvis skrivs med det latinska alfabetet.

Men under det senaste decenniet, har användandet av det latinska alfabetet för sorani i irakiska Kurdistan, ökat på officiell TV.

Demografi

Den exakta siffran på antal talare av centralkurdiska är svår veta, men det är allmänt trott att sorani talas av ca 6 till 7 miljoner människor i Irak och Iran.[6][7] Det är den mest utbredda dialekten av kurder som bor i Iran och Irak. I synnerhet talas den av:

- Cirka 3 miljoner kurder i Iran. Ligger söder om Urmiasjön som sträcker sig ungefär till utsidan av Kermanshah.
- Cirka 3 miljoner kurder i Irak, inklusive Soran klanen. De flesta kurder som talar dialekten finns i närheten av provinserna Erbil (Hewlêr) Sulaymaniyah (Silêmanî), Kerkuk och Diyala.

Dialekter

Följande innefattar de traditionella interna varianterna av sorani. Men numera, på grund av omfattande media och kommunikation, betraktas de flesta som dialekter av standard sorani:

- **Mukriyani**; Dialekten som talas söder om Urmiasjön med Mahabad som centrum, inklusive städerna Piranshahr, Bokan, Sardasht, Oshnavie och kurdiska talande delarna av Naghadeh och Miandoab. Denna region är traditionellt känt som Mukriyan.
- **Ardalani**; talas i städerna Sanandaj, Marivan, Kamyaran, Divandarreh och Dehgolan i Kordestan-provinsen och de kurdisktalande delarna av Tekab och Shahindej i Västra Azerbaijan-provinsen. Denna region är traditionellt känt som Ardalan.
- **Garmyani**; i och runtom Kirkuk
- **Hawleri**; talas i och runtom staden Erbil (Hewlêr) i irakiska Kurdistan. Dess huvudsakliga skillnaden är ändringen av konsonanten /l/ till /r/ i många ord.
- **Babani**; talas i och runt staden Sulaymaniya i Irak och i städerna Saghez och Baneh i Iran.
- **Jafi**; talas i städerna Javanroud, Ravansar och i vissa byar runt Sarpol-e Zahab och Paveh.

Som ett officiellt språk

Ett förslag gjordes för att göra sorani till det officiella språket i Kurdistans regionala regering. Denna idé har förordats av vissa soranitalande kurder samtidigt som den besvikit Kurmanji talande kurder.[8]

Grammatiska drag

Det finns inga pronomen som skiljer mellan maskulint och feminint och inga verb böjningsformer för att signalera kön.[9]

Se även

- Iranska språk
- Kurdiska alfabeten
- Nordkurdiska
- Sydkurdiska

Referenser

1. ^ *Ethnologue* reports an undated figure of 3¼ million for Iran. However, that figure covers both Central and Southern Kurdish. Mall:E10
2. ^ [a b] *kurdiska* (http://www.ne.se/kurdiska) i *Nationalencyklopedins* nätupplaga. Läst 26 januari 2016.
3. ^ Joyce Blau, *Methode de Kurde: Sorani*, Editions L'Harmattan (2000), p. 20 (http://books.google.ch/books?id=2aV7QiWQlfIC&pg=PA20)
4. ^ "Iraqi Kurds" (http://www.cal.org/co/kurds/klang.html) Arkiverad (https://web.archive.org/web/20120624004050/http://www.cal.org/co/kurds/klang.html) 24 juni 2012 hämtat från the Wayback Machine..
5. ^ "Language background of major refugee groups to the UK - Refugee Council" (http://languages.refugeecouncil.org.uk/top_navigation/Language_profiles.htm).
6. ^ "Kurdistan Democratic Party-Iraq" (http://www.knn.u-net.com/kurd4.htm) Arkiverad (https://web.archive.org/web/20120807020431/http://www.knn.u-net.com/kurd4.htm) 7 augusti 2012 hämtat från the Wayback Machine..
7. ^ SIL Ethnologue (2013) under "Central Kurdish" gives a 2009 estimate of 3.5 million speakers in Iraq and an undated estimate of 3.25 speakers in Iran.
8. ^ "Kurdish language issue and a divisive approach | Kurdish Academy of Language" (http://www.kurdishacademy.org/?q=node/194).
9. ^ Kurdish Sorani language developmental features (http://www.blss.portsmouth.sch.uk/hsc/soranierr.shtml) Arkiverad (https://web.archive.org/web/20071113205137/http://www.blss.portsmouth.sch.uk/hsc/soranierr.shtml) 13 november 2007 hämtat från the Wayback Machine.

Externa länkar

Wikipedia har en ***upplaga på sorani***.

Hämtad från "https://sv.wikipedia.org/w/index.php?title=Sorani&oldid=47525114"

Sidan redigerades senast den 17 april 2020 kl. 21.41.

Wikipedias text är tillgänglig under licensen Creative Commons Erkännande-dela-lika 3.0 Unported. För bilder, se respektive bildsida (klicka på bilden). Se vidare Wikipedia:Upphovsrätt och användarvillkor.